

სენიშის უსუკელი

სურათებიანი ღამაგება

ღამაგების № 183.

პირა, 11 იანვარი 1904 წ.

გაზეთის № 2376.

უკატონო

ერთ ღილის ოთხმოცი წლის მდიდარ მემამულეს, კენინას გაახსენდა, რომ „უპატრონო და იმის სახლში სამადლოდ გაზრდილი“ ნუცა უკვე ჩვილებს წლისა შესრულდა, გათხოვების დრო დაუდგა და, მამასადაემ, საქირო იყო ქათმების მოსაუღლოდ სხვა უპატრონო ეზოვანა და ნუცასთვის კი, დაპირებისამებრ, საქირო მოეკონა და მზითვიც მოემზადებინა. კენინას მოგონება მოგონებადღე დარჩა, „უპატრონო და სამადლოდ გაზრდილი“ ნუცა კი ჩვეულებრივ ისევ საქათმის ვაგზისა და კრუხ-წიწილების მომეღელის მოვალეობას ასრულებდა.

კენინას სახლში ყველაზე ადრე ნუცა ღებოდა. ირავრავებდა თუ არა, თავის ჰაწაწინა და კიბის ქვეშ ჩაქედლო ფიკრულ ოთახიდან გამოვიდოდა, საქათმიდან ბატებს, ქათმებს და იხევს გამოუშვებდა, იქვე ჩამომდინარე რუხე წყალს დაღვინებდა და თვითონაც კოხ-გვერდით პირს დაიბანდა ხოლმე. შემდეგ წყებლას და ქრულ ხელცაბოცში გამოქრულს ყველასა და პურს იღობს ქვეშ ამოიღებდა და ბატის ტუკებსა და ქაბობს წიწილებს იქვე სახლის უკან დიდ ვენახში გარეკავდა ხოლმე. იქ, სადმე კაცლის ქვეშ ან ვაზებ შუა მოკეცილი იჯდა და მიუღ ღდის კენინას მოკამაგირებისთვის წინდებს და პაქივებს ჰქსოვდა. შუადღისას სახლის დიდ ეზოზე ერთხელ კიდევ საჭაქროდ გაიბუნდა ხოლმე, მხოლოდ იმიტომ, რომ ქათმებისათვის ნაძვანი დაეყარა, საბუღრებიდან ყვერცხები ამოიღებდა, თავის ხვედარი ყველი და პური მიეღო და შემდეგ ისევ წიწილებისთვის მიივებდა.

ვენახში დილიდან საღამომის ისმობდა „უპატრონოს“ ყვირილი:

— ჰაი! ჰაი! ჰაი!

საღამოაზეთ ფეხშიშველი და ქაბა აწეული საბუღრებში ახალ ბზებს ჰყრიდა, საქათმის ჰვეიდა და როცა შიგ ფრინველებს დაამწყვედებდა, სამზარეულოდან ისევ ყველსა და პურს გამოიტრანდა და თავის ოთახში ძვრებოდა. იქიდან მხოლოდ მეორე დილით და გამოდიოდა. ცუდ დარბში მათეო დღე შინ იჯდა და დილიდან საღამომის ბუმბულს არჩებდა.

ყველა ნაწუშარს ეძახდა... „უპატრონოს“ ღდება, როგორც ამოზღუნენ, ნუცასთვის უპატრონო იყო და სამადლოდ კენინამ გაზარდა, მაგრამ არ გათხოვდა, რადგან ვიღაცასთან შესყდა. უმზობა ნუცა იმ ოთახში დაიბადა და მშობლიურ ექვდალიცკოდა, საცა უპატრონო მექათმე ჩვილმეტი წელი გაატარა.

სხვა მოსამსახურეთა ცხოვრებაში ნუცა არასდროს არავითარ მონაწილეობას არ იღებდა. არავის ახსოვდა, რომ ჩვილმეტი წელიწადი იმათ გვერდით, იქვე, კიბის ქვეშ განმარტოვებით, მარტოდ-მარტოდ და ყველსგან მიიწყებულთ უბრალო მექათმა და უპატრონო ნუცა სხობოვდა. იმისი ტანის, უკანასკნელს, მხოლოდ დასრულებულმა სოსიკო ბარბაქადე, ხორაკი, მათეო იქვე იჯდა და ღამისმეტი თვალებთან, შესრულ

ვად მოსაბურღე ნუცამ რამდენჯერმე იმათ ორ-ბარკონი დიმილი შენიშნა, მაგრამ, როგორც ყველას და ყოველთვის პასუხს არ აძლევდა, თანხმობის ან უთანხმობის ნიშნად თავს უჭყველდა და ისევ ქათმებისკენ მიეჭარებოდა.

ვაზაფუტეზე კენინა გადიცოდა. მაშინვე საიდანაც განიხეწებულის რამდენიმე ნათესავენაცნობი მოვიდა. კენინა დაშინებულ და ნაწვილ მეგვიდრეთა მოლოდინში სახლის ზევითა სარაულში დასახლდნენ. ერთის თვის შემდეგ დაობლებული სახლის ქალაქის გულში ორი ხან-გადასული გასათხოვარი ქალი და ოცდა-ხუთის წლის კაცი მოადგნენ. სამივენი კენინას ახლო ნათესავი და მეგვიდრენი იყვნენ. რამდენიმე დღის შემდეგ ნუცამ ბაღში მოსიერნე ახალი ბატონები დაინახა. ხელი-ხელ გაყრილი ქალბერი წინ მიდიოდნენ. ნუცა კაკლს ამოფარა, დამზღვა უნდოდა, მაგრამ რა დინახა, რომ ბატონები პირ-და-პირ კაცლიკენ მოდიან, უკებ გამოივარდა, ვაზებში შეერია და ახალ ყლორტების მტერგვითა და ხმაურობით ღობისკენ გაქცა. ხუთის შემდინდით, ერთხმად შეპაკივლეს, ბატონი კი გაქცეულს ნუცას გამოივებდა.

— შენ, იე! შენ, იე! შედექი მეთქი, გესმის, შედექ მეთქი!

ნუცა შეგდა.

— აქ მოდი!—უბრძანა ბატონმა და ხეივანში მდგომ ქალისისკენ წავიდა.

ნუცა ვაუბრედავად უკან გაჰყდა, შორიალო გაჩერდა და მიწის დაატკერდა.

— შენ ვინ ხარ?—კითხა ბატონმა.

ნუცა სდუნდა, შეეშინდა, შერტყებოდა, გაწილდა და გულმა ფანქვლი დაუწყო.

— რა გქვინა?—კითხა ერთმა ქალბა.

— შენ გკითხებინა?—მოაგონა მეორემ და ღორგეტით სიხვედა დაუწყო.

— შენი სახელი?

— ნუცა...—ძლივს წარმოსთქვა მექათმემ და გაქცევა დაიპარა.

— დოცა, სად მიხედა!.. აქ რა გინდა?—განაგრძო ბატონმა.

— არაფერა...

ერთმა ქალმა მეორეს რუსულად რაბულ უთხრა, შემდეგ ორივემ კოტეს შეხედეს, მერე ნუცა აათვალ-ჩათვალავიერეს, ისევ რაღაცა სთქვს და ყველამ გაიქინა.

— სადაღი ხარ, ვისი ხარ?—დაიწყო ისევ ბატონმა.

— მე... მექათმე ვარ...

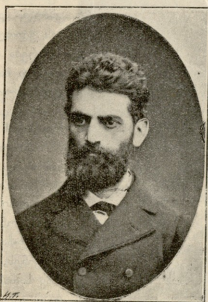
— ვისი?

— ქალბატონისა...

ქალბებმა ამოიბოხრეს, ბატონს ვაუკვირდა.

— ჩემთვის შენზე არაფერი უთქვამარ!

სიხუმის შემდეგ ისევ რუსულად დაიწყეს ლაპარაკი, თავი ჩაკედლოდ და გასატყვევებ მომზადებულ ნუცა ერთხელ კიდევ დასინჯეს და გაიქინა.

ზნაფეკოსიანი ქელაქაქაშვიდი

(30 წლის იუმობის ვაჟი)

ბატონ...—კოჩი, წაღი.—ნება დარჩიო ბატონმა და სირბილით ხალ ნუცას, იმის ფეხებს, მომხილილ მოკლე ქაბას და გაქცვილი თმის თათოვ გააყოლა. თავი შევიდავო. ცოტა სიხუ...

ორის დღის შემდეგ ხეივანში მიმავალ ნუკას ვახუშტიან
გამოსული ბატონი შეხვდა.

— დიაცა, სად მიხვალ?

ნუკა შედგა და ისევ თავი დახარა.

— სად მიხვალ?

— ბატონთან... — ჩურჩულით მიუგო ნუკამ და წასვლა დაიწყო.

— დიაცა, რამდენი ხანი იყავი კენინასთან?

— არ ვიცი...

— რამდენი წლისა ხარ?

— არ ვიცი...

— ამ სახლში ხომ არ დაიბადე?

— დიად...

— თერამეტის წლისა იქნები?

— დიად...

— პატარობიდანვე ქათმებს უვლი?

— დიად...

— კენინა გასათხოვრად გზიდა, არა? ხმა ამოიღო, რი-
სა გრცხვენინა? მამო არ იცი? გათხოვება არ ვინდა? სთქვი რა-
ლა, გინდა ვაგათხოვო?

— არ ვიცი...

— მამო საქმრო რომ გიშოვონ და შობიფიც მოგცე...

დიაცა, სად მიხვალ? — და გაქცეულს ნუკას დაეწია, ხელში
ხელი წაავლო, ახლო მიიზღა, ნიკაბი აფხია და სირცხვილით
აწითლებულს ლოყებს და შემწინებულ თვლებში ჩააქცქრდა.

— რათ მიბრბიხარ, ჰა? რათ მერიდებნი? ჩემი რათ გემო-
ნინა? — დიმილით ეკითხებოდა ბატონი და შიშით გონება-და-

წმენდა... ქალბატონებს ენახებოდა. ტანისამოსი უნდა გა-
მოიკვლიო, თორემ... ფეხშიშველია ნუ დადიხარ, აი, ყველა-
ფერი იცილე. — თუნინანი ძალით ჩაუღო მართოლფარე ხელში
და წავიდა.

ნუკა იმავ ადგილზე დიდხანს იდგა. ორი წიწილა დაკარ-
გა, შინ გვიან დაბრუნდა და საქათმეც დაუგველი დარჩა. ერ-
თის კვირის შემდეგ თავის ახალ ტანისამოსით ახალ მოვადლო-
ბის ასრულებას შეუდგა. ათასნაირი მაგიღებთი, სარკებთი, ხა-
ლიჩებთი და სკამებთი გაქედლ ოთახში სიარული არ იყო-
და, წამა-და-უწუქ კურქელს აბტყევიდა, სკამებს აქცევდა, ლა-
პარაკს ვერ ახებებოდა, ჩურჩულავდა და ერთის ნივთის მაგიფ-
რად მეორე მიჰქონდა. ქალბატონები დასკონოდნენ, ბატონი
ამხნევებდა, სხვა მოსამსახურეთ იმის დაწინაურება შურდით.
თითქმის ყველა აჯერებდა, ქათმების მოურავს ეძახდნენ და
გასაჯერებლად ურჩევდნენ:

— წალი ისევ ქათმებს მიხვდე.

— მაგან ბატონის ოთახი კი არა, საქათმე უნდა დაგავოს.

ნუკას რცხვენოდა, ტირიდა, ისევ ქათმებთან დაბრუნე-
ბა უნდოდა, მაგრამ ბატონი არ უშვებდა, სხვა რამეზედ ელა-
პარაკებოდა, ბევრ რამეს ჰკითხავდა, ბევრ რამეს ურჩევდა,
თუმცა, ტანს და პირისახეს უჭებდა და როცა ნუკა პასუხად
მხოლოდ სძვებდა, წელზე ხელს ხევედა, შემკრთალ თვლებში
ჩასკქეროდა და დიმილით უჯავიღებოდა:

— რატომ ხმას არა მცემ, ჰა? რათა გრცხვენინა, რისა გე-
შინინა?

ნუკა უფრო წიწილდებოდა, სირცხვილით იწოდა და გან-
თავისუფლება უნდოდა, მაგრამ ბატონი არ უშვებდა და არი-
გებდა:

— დიაცა, აბა, სად მიგქმარებნი? როცა უფროსი გე-
ლაპარაკება, პასუხი უნდა მისცე, ხმა ამოიღე, შენ გეუბ-
ნები!

ერთ დღის ნუკამ, ჩვეულებრივად ბატონის ოთახ-
ში გამწმენილი ტანისამოსი შეიტანა და ფეხ-აქრებთი
უკანვე წააოვიდა, მაგრამ ბატონმა გაიღვიძა, დაუძახა,
ძალით საწოლზე დისცა და ლაპარაკი დაუწყო. ნუკა პა-
სუსს არ აძლევდა, წამა-და-უწუქ იწევდა, აღდგმა უნდოდა,
მაგრამ ბატონი არ უშვებდა, წელზე ხელს მოჰხვია, ორივე
ხელი დაუქრა, უკან გადასწია, ლოგინზე გადააქცია და
ჩუქისხით ლაპარაკი განაგრძო. ნუკა განინაბა, აღარაფერი
ესმოდა, გულის ფანქვლით და შიშით რაღაც საწმინდე-
ბას ელოდა და... თავის ტუჩებზე ბატონის უღვაწების
მიკარება იგრძობდა. ხმა არ ამოიღო; მაგრამ თავის სუსტის
ლონინ ბატონის მკლავებიდან განთავისუფლება მცადა,
ფართხალდებდა და პირისახეს ბატონის ტუჩებს აკრიდებდა.

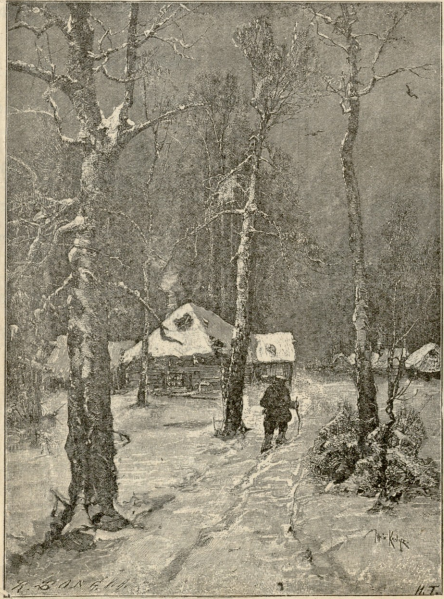
— დიაცა... ნუ გეშინინა. — უთხრა ბატონმა და კა-
რებისაკენ წავიდა.

ნუკა წამოხტა, მეორე კარებიდან აიფინჯ გაეკარდა,
საქაროდ კიბზე დაეწვა და საღამომდის ვახუშტი შუა ბა-
ლახებში იწვა.

ორის დღის შემდეგ ქალბატონები ეტლში ისხდნენ
და ბატონს ეთხოვებოდნენ. ნუკა დაიბარგა, დიმილით
ათვალ-ჩაათვლიერებს, ბატონს რუსულად რაღაც უთხრის,
გაიციენს, ნუკას თითო მანეთი აჩუქებს და წავიდნენ.
იმავ საღამოს ბატონის ყველა მოსამსახურენი გაღმა გო-
რახზე აშენებულ ძველ ეკლესიაში წავიდნენ. მთელი სო-
ფელი იქ გაიკრიბა. ღამე იქ უნდა გაეთიათ, რადგან
მეორე დღის დღეობა იყო. მთელ სახლში მარტო ნუკა
და ბატონიღა დარჩნენ.

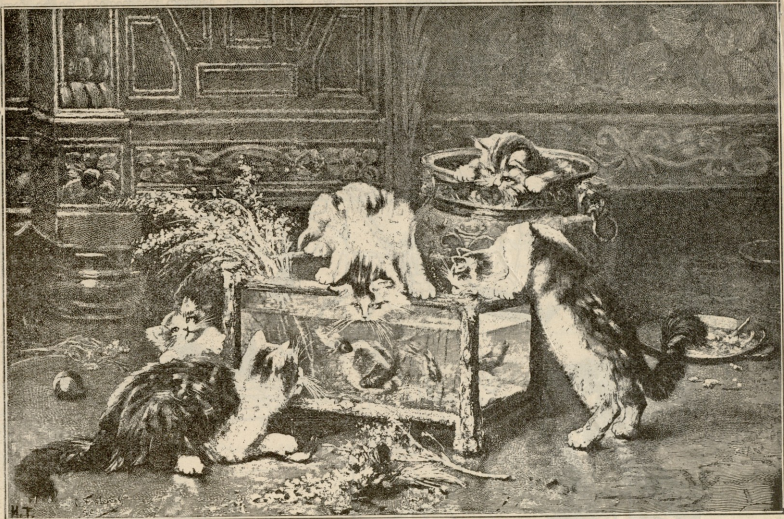
ნუკა ვერსად წავიდიდა, რადგან ბატონისთვის ჩაი-
უნდა მოემზადებინა.

დაღამდა. ნუკა სამზარეულოში ადლებულ სამაფრის
წინ იჯდა და ღია ფანჯრიდან ვენახს გადასცქეროდა. ბა-
ლიდან ახლად მოთიბულ ბაღაბის და კაკლის ფოთლების
მძიმი-სუნნი მოდიოდა. ზახულის თბილი ჰაერი ოდნავ არხე-
ვდა თუთის ხეების ფოთლებს არხევდა, ვახუშტი შუა
ბაღ-იქ ჩამაპლულ ფრინველობას ავიცილებდა. რუ-
ნი ოდნავ ჩუმბდა.

სამთარა. — სურათი კლევერისა.

ჩაგულ უპატრონოს ამხნევებდა და არიგებდა: — ჩემი ნუ გე-
შინინა... არაფერი ვიბოძ... აბა რა შენი საქმეა ქათმები? და
შემდეგ ზეით ამოიღა. ჩაის შემოიღა, ტანისამოსის და-

მაკულაღრეა უბეჭურება. — სურათი ნუწიანის.

ნიაგისაგან გაღვიძებულ ფრინველთა ფრიალი მოისმოდა ფოთლებზე შუა. საღდად შორს, ჰაერის ბოლოში, ქობია კიოდა. ვალმა გორიდან ლამის მთვევლითა ტაშის და დაირის ახეული ხმა ისმოდა. იქვე მოსანდა აქა-იქ ხეზე შუა მოკაცობი ცეცხლი. ნუკა მაგიდაზე ნიღავე დაყრდნობილი იჯდა, ხან გაძლიერებულს და ხან მიქრალ ცეცხლებს და იმის წინ გადაქიშულ ზნელ სივრცეზე უფრო ზნელს ვინახს და უშველებელ ხეებს უყურებდა, წყლის ჩუხჩუხს, ფოთლოვან და ფრინველთ შრიალს, ტაშის და დაირის ხმას ყურს უგდებდა.

უცებ იგრანო, რომ იგი მთელს ქვეყანაზე სრულიად მარტოდ-მარტოა, რომ იგი შეტა, უპატრონო, ყველასაგან დატანჯულ-დაზარებული, ყველას შეუთღიან იმისი დაბრკელება და გამოსარჩლება კი—აბაიის. ყელში რაღაც მოაწეა, შხრებმა ტრეკა დაუწყეს, მთელი ტანი აუტავებდა და აუვლიდან დაბალეუბით ცრემლები ჩამოსცივდა. ჩამქრალს სამოვარს შიშინი გააქანდა. ქრახი სუსტად ანათებდა. მთელ სახლში სიჩუმე იყო. ნუკა კი ისევ იმ ადგილს გაუწივლად იჯდა, ისევ ვინახს და ჩახვლებულ კაცებს გადასცქეროდა და ჩუხუნად ტროდა.

ზეთი იატაკმა დაიქროლა, ფეხის ხმა მოისმა. ნუკა წა-მოხტა, ცრემლები მოიწმინდა და უცერი დაუფლო. მაგონდა, რომ ბატონი ჩაის უტრის და შეკრა, შეწინდა, სასქაროდ ქრახი ჩააქრა, თავის ოთახში შევიდა, ლოვინზე მიწეა, გონანა და გულის ფანქვლით რაღაცას ელოდა. ცოტა ხნის შემდეგ კბენ ქრილი დაიწყო, ბატონი ნელისა და ფრთხილის ნაბიჯით დაბლა ჩამოვიდა, სამზარეულოში შევიდა და შემდეგ ნუკას ოთახისკენ გამოაბრუნდა. ფეხებზეთი ზოდის... თინ-და-თან ახლოვდება... კარებთან გაჩერდა, შემოალო, შე-მოხივდა და...

— ნუკა!— გაისმა ბატონის ჩუმი და მართლმდებარე ხმა. ნუკა გაინახა, სუნთქვა შესწყვიტა, თავი მოიმძინარა და თვალები დახუჭა. შორიდან ტაშის ცქრა, დაირის ხმა და წყლის ჩრჩილი და ისმოდა. სიჩუმის შემდეგ თავის ყურით ბატონის ქუნა მოესმა, ხელზე სხვის მძიმე და ცხელი ხელი იგრანო... სულის განახვას ვეღარ გაულო, პაერი უნდა და... შეჭკოლა, წამოხატა და კარებისკენ გაექანა, მაგრამ ბატონმა გზა გადალობა.

— რატომ ჩაი არ მოვაქვს?...
 — ეს-ლავე... მოვიტან...
 — ჩქარა...— და ისევ ზეითი ავიდა.
 ნუკა ჩაი აიჭრა... თან და ლამის...
 — თან, შესკოლა 182.

მაგრამ ბოლოს გაბეა, კარები ფრთხილად გააღო და შევიდა. ოთახში ზნელოდა, სკამს დაეჯახა, მაგია ძლივს იპოვნა, ზნელ ჩაი დაგდა და ჩქარის ნაბიჯით უქანვე წაი-შეგდა, მაგრამ კარებში ბატონი დახვდა. ნუკა ისევ აიგნის კარებს ეცა, მაგრამ ისიც დაკეტილი იყო. კუთხეში გაჩერდა, უნდა და დეცეკრა, მაგრამ ხმას არ იღებდა და მოზუზულ-გაშეშებული თავისკენ მამაღელ ბატონს უყურებდა. ცოტა ხნის შემდეგ სუსტი და აშმაღლოდ გაზლილი ნუკა ბატონის მკლავებზე ესვენა არ წყნარდებოდა, მხოლოდ ჩუქის ტრილით ეხვეწებოდა:

— თქვენი ქირივე-ე-ე-ე... თქვენ გენაცულებე-ე-ე... თქვენი ქირივე-ე-ე-ე...

ბატონის ოთახიდან შეუღამისს გამოვიდა, ბარბაკით კიბეზე ჩავიდა და თავის ოთახთან გაჩერდა. ვალმა დაირის და ტაშის ხმა მოსწყდა. მხოლოდ ორგან ერთი ცეცხლი. აღარც ნიავი ჰქრიადა. ფრინველებიც მიყურდნენ. წყალი განუწყვეტლოდ ჩუხჩუხებდა და დროგაბო შევითი შორიდან ძალიან კუფა მოისმოდა. მიების უქანიდან მოწითაო მივიარე ამოსულიყო და ნახევრად კაცის ფოთლებითა დაფარულ იქაურობას სუსტად ანათებდა. აიგვილი ყოველივეს თხელი ნისლი გადაჭკოდა. ნუკა დიხანას იღვა ერთ ალგას, მიწას დაჭყურებდა და ფეხ-რბოდა. შემდეგ ოთახში შევიდა, ტახტზე ჩამოჯდა, ხელები მუხლებზე დაიწყო, დიდი, უმოძრაო და უაზრო თვალებით კუთხეს დააქცვლიდა და სიბნელით, მარტოობით, უსაზღვრო შიშით და სირცხვილით შებოქლი შიშის ყვილიანის არ გაძრწეულა.

მეორე დღის ბატონს ჩაი აღარ აუტანა, მთელი დღე შინ იჯდა. მხოლოდ საღამოზე გამოვიდა და ფრთხილად, ქურღლად სამზარეულოსკენ წავიდა. აქეთ-იქით იხეივებდა, მხოლოდ ხმას ყურს უგდებდა და რომ არაფერი შეგდა, სასქაროდ ყველი და პური მოატეხა და ისევ თავის ოთახისკენ გაიქცა. საღამოზე ბატონთან დაუხვებეს, მაგრამ ვინავეთ თავი მოიავდ-მყოფა და ორი დღე ლოვინში იწეა. მესამე დღეს დილით აფითო ბატონი ჩამოვიდა, შავა გაუსინჯა, რაღაც დაალოცინა და საღამოზე ისევ დაბარა. ნუკამ ჩაი აუტანა. ბატონმა კარები დაუქცა და ოთახიდან ორგანზე გამოუშვა. ამის შემდეგ ბატონი საღამომით ჩაის მხოლოდ მაშინ თხოულობდა, როცა ყველგან და ყველას უკვე ტინა. მხოლოდ ნუკა სამზარეულოში ჩამქრალ სამოვარათან იჯდა და ბატონის ზრანების ელოდა. ზვიდან რომ იატაკს დააკუნებდნენ, დალოლ-დაქანც-უპატრონოს? ბატონის ოთახში ჩაი აქონდა, ზნელ კუთხელაში წამოვიდნენ— საზოღარო-მეთეულობას და სანთ-თავი შევიდარე. ცოტა სიჩუმის შემდეგ, როგორც იყო...

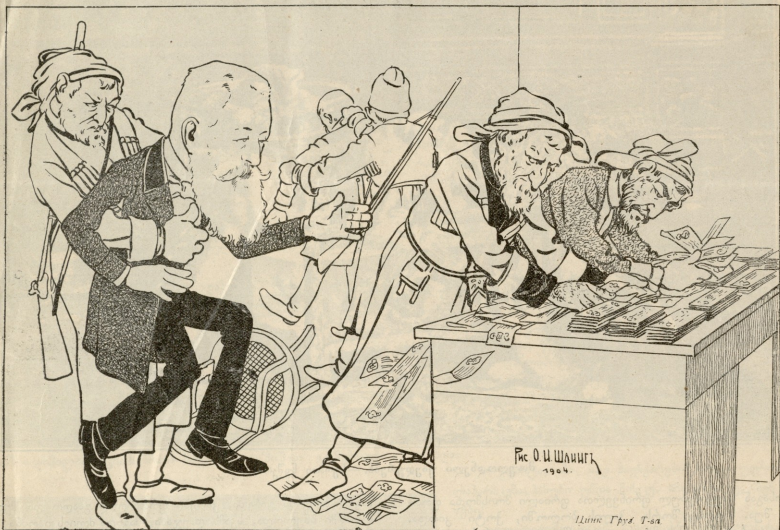
დღისით თავის ოთახიდან იშვიათად გამოდიოდა, ყველას
ერიდებოდა, ყველასი რცხვენოდა და ეშინოდა. მთელი დღე
სიდიდით იმალებოდა; ყველას განზე უფლიდა და თუ ვინმე
კლამარაკებოდა, ყურებამდის წითლდებოდა, თავს დაბლა

ლუნჯავდა, პასუსს არ აძლევდა და შუშინებული თავის ოთახში
პირბოდა. მხოლოდ იქ შეეშლო დამწვიდება, ფიქრი, ბალიშებ
და საბან ქვეშ დამაღლა და თავისუფლად ტირილი.

(შემდეგი იქნება)

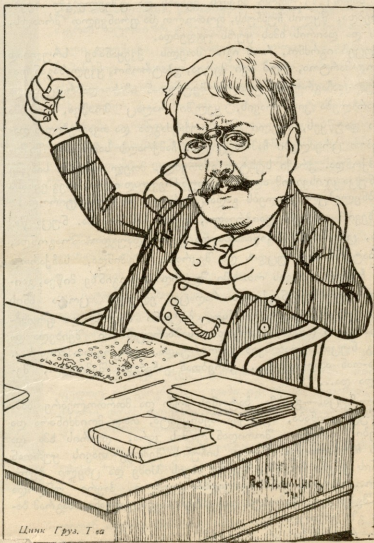
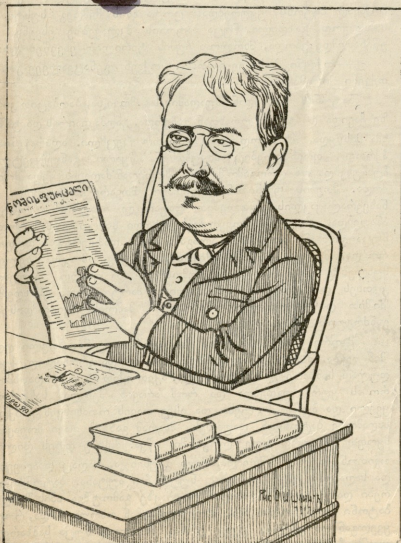
მ. ჯამაშვილი.

პუბლიკის საპროტიტოტო კადილის ბანკში

დღისით თავის ოთახიდან იშვიათად გამოდიოდა, ყველას
ერიდებოდა, ყველასი რცხვენოდა და ეშინოდა. მთელი დღე
სიდიდით იმალებოდა; ყველას განზე უფლიდა და თუ ვინმე
კლამარაკებოდა, ყურებამდის წითლდებოდა, თავს დაბლა

როდის იყო მართალი „ჩინოვანების“ რედაქტორი?

რა მშვენიერს და მახვილ კარიკატურებს პეკედენ „საგზის მუხამელი“
(ქალაქის მოურავის არსებობის გამო დაბეჭდილ კარიკატურაზე)

და სულელურ კარიკატურებს პეკედენ „საგზის მუხამელი“
(ქალაქის მოურავის არსებობის გამო დაბეჭდილ კარიკატურაზე)

რედაქტორი-გამომცემი ალ. ჯამაშვილი.